

Inleiding bij het interview met Benasayag

► *Johnny Lenaerts*

Wat de afgelopen jaren onder de noemer 'andersglobaliseringsbeweging' voorgesteld werd, is slechts het topje van een ondergrondse ontwikkeling waarbij veeleer van 'bewegingen' – in meervoud – gesproken kan worden, bewegingen die veel verder gaan dan de acties tegen de verschillende topontmoetingen (G8, WHO, EU...). Vooral de media, met hun fixering op het spectaculaire, hebben de waarneming van de veelzijdige en soms tegenstrijdige stromingen verengd en onder één noemer gebracht: de zogenaamde 'andersglobaliseringsbeweging', die in een eerste fase zelfs anti-globaliseringsbeweging genoemd werd. Deze mobilisering tegen de topontmoetingen bevatten evenwel twee belangrijke kenmerken: ze zijn offensief en ze zijn massaal.

De mobilisering zijn offensief. Voor het eerst in haast twintig jaar, waarin de linkerzijde zich in het defensief bevond, treden er opnieuw mensen op het voorplan en veroveren de straat, al is het maar voor korte tijd, om haar te vullen met eisen en kritieken die méér zijn dan een afweerreactie vanuit een slachtofferpositie, zoals we dat in de jaren '90 maar al te dikwijls gezien hebben.

Het protest brengt een grote massa mensen in beweging. 50 000 mensen in Seattle, 10 000 in Praag en in Brussel – dat leken toen, vergeleken met de jaren '90, grote aantallen. Inmiddels gaan dikwijls honderdduizenden mensen de straat op, zoals in Italië gebeurde, en wereldwijd op 15 februari, als protest tegen de Amerikaans-Britse oorlog in Irak. De samenkomst in Larzac, afgelopen augustus, bracht zelfs méér dan tweehonderdduizend mensen op de been.

Dit alles toont dat een nieuwe politieke generatie opgestaan is. De massamobilisering worden gedragen door jongeren die zich in de tweede helft van de negentiger jaren gepolitiseerd hebben, en dikwijls verfrissend onideologisch optreden. Zij zoeken naar een open organisatievorm, die minder hiërarchisch is dan de politieke partijen.

De demonstraties brengen na lange tijd weer een massaal onbehagen aangaande het kapitalisme aan de oppervlakte. Niet op de laatste plaats zijn zij belangrijk voor de deelnemers zelf: velen doen voor de eerste keer een dergelijke ervaring op, putten moed uit het feit met zovelen te zijn, en dragen het enthousiasme over in hun politieke activiteiten. De grote topdemonstraties zijn een ontmoetingsplaats voor activisten die op hetzelfde terrein actief zijn: migratie, gezond voedsel, werkloosheid, enz. Op het wereldwijde web communiceren de activisten met elkaar, komen discussiestukken tot stand en worden er afspraken gemaakt.

Het is moeilijk van één beweging te spreken. Op de eerste plaats is wat hier, in België, aan de oppervlakte treedt, geen sociale beweging. Op de tweede plaats bestaat de kracht van verschillende initiatieven er juist in dat ze niet één beweging vormen, maar vele. Laten we een blik werpen op Frankrijk. De opeenvolgende protestbewegingen, tegen de verkiezing van Le Pen, tegen de Amerikaans-Britse oorlog in Irak, tegen de G8-top in Evian, tegen de hervorming van het pensioenstelsel, tegen de decentralisering van het onderwijs, tegen de hervorming van het werkloosheidsstelsel

van de technici en kunstenaars van de visuele kunsten, tegen de veroordeling van José Bové, ... vormen even zovele aspecten, zijn even zovele uitdrukkingvormen van een wijdverbreide misnoegdheid over het kapitalisme.

Wereldwijd komen mensen in beweging tegen de uitwassen van iets dat 'globalisering' genoemd wordt, en dat hen in de strijd daartegen verenigt: tegen de uitlevering van het leven aan de markt en de kapitulatie van de politiek voor de economie. De meest toepasselijke slogan die het protest in enkele woorden samenvat, luidt: 'De wereld is geen koopwaar!' Gereageerd wordt tegen wat in Frankrijk de *marchandisation* genoemd wordt en dat met een marxistische term als *commodificatie* kan betiteld worden: de uitverkoop van elk aspect van het leven aan de markt en de ondergeschiktheid aan de wetten van de economie, die tot nader order die van het kapitalisme is.

Door de globalisering belanden gebeurtenissen in Irak, Palestina of Ethiopië nog dezelfde dag in onze huiskamer. Verruimt dit ongetwijfeld de blik op de wereld, dan kan er evenwel ook een kritische kanttekening bij geplaatst worden. Maakt dit alles niet deel uit van het informatiebombardeement dat de malaise vergroot en de mensen nog dieper in hun inertie drukt? De meest noodzakelijke informatie over de dagelijkse omgeving wordt ons onthouden: daar zouden we iets mee kunnen doen.

Elkeen van ons voelt zich op een indirecte, gemediatiseerde manier verbonden met een reeks relaties met andere mensen, met een geheel van gebeurtenissen op wereldvlak, maar in feite, in het kader van het dagelijks leven, is het goed mogelijk dat het individu met al die kennis niets kan aanvangen en in zijn vervreemding bevestigd wordt. Het eenzame individu in het gewoel van de wereldgebeurtenissen.

Het is vanuit deze paradoxale situatie dat Miguel Benasayag stelt dat, willen we de neoliberale globalisering bestrijden, we heel concreet micro-praktijken moeten uitbouwen waarin de mensen hun tegenmacht kunnen ontwikkelen en effectief ervaren dat hun handelen uitwerking heeft. 'Want aan de mensen zeggen "het kapitalisme is slecht", dat volstaat niet. Er moet iets begerenswaardigs zijn, iets positiefs, wil men het overstijgen.'

Miguel Benasayag is Argentijn en woont in Frankrijk. Hij is filosoof en psychoanalyticus en is werkzaam als kinderpsychiater. Hij publiceerde, meestal samen met een medewerker, een vijftiental boeken. Voor dit najaar is een boek over Che Guevara aangekondigd. Recent verscheen van hem (in samenwerking met Florence Aubenas) in Nederlandse vertaling *Verzet als scheppende kracht*, Academia Press, Gent.

Het interview dat hier volgt is een uittreksel uit het boek *Parcours. Engagement et résistance, une vie* (Parijs, 2001), en werd afgenomen door Anne Dufourmantelle. Het copyright berust bij uitgeverij Calmann-Lévy.